

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

EN KVELD MED

LEÓN &
LIGHTFOOT

Maiko Nishino og Douwe Dekkers

KJÆRE PUBLIKUM!

En kveld med koreografene Sol León og Paul Lightfoot er ikke en hvilken som helst kveld. Her står noe på spill. Danserne danser ikke bare fullt ut – de beveger seg så detaljrikt og insisterende at man skulle tro de var besatt. Intensiteten er deres svar på koreografenes ekstreminnsats. Når disse to er i huset, bruker vi hver eneste muskel vi har – som dansere, som kompani og som hus.

León og Lightfoot er unike. Det er uvanlig at to koreografer skaper dans sånn, sammen og i samme rom. Det er like modig som det er krevende. Gjennom mer enn 25 år har de likevel valgt å jobbe på denne måten. Ut av dansestudioene har det strømmet et usedvanlig krevende og rikt dansespråk – og utrolig mye latter.

Nasjonalballetten har samarbeidet med León og Lightfoot siden 1999. Båndene vi knyttet den gang, har siden blitt sterkere. Gjennombruddet i 2005, med forestillingen *4 x Lightfoot & León*, ga ikke bare huset selvtillit – den åpnet også manges øyne for hva dans kan være.

En kveld med León & Lightfoot viser dette spennet – fra den latterlig morsomme *Sad Case* via den lekkert gåtefulle *Sleight of Hand* til den fengslende og øredøvende *Same Difference*. Slik blir kvelden en reise i León og Lightfoots arbeid – like sant som det er søkende, like friskt som det er solid.

Vi føler oss utvalgt som får sette opp en helaften med dem. Lightfoot leder i dag verdens mest anerkjente moderne dansekompani, Nederlands Dans Theater, der León er huskoreograf og kunstnerisk rådgiver. Like fullt tar de turen til Oslo, for selv å innstudere sin dans – og dens temperament, stemninger, humor og nærhet – med oss. De investerer alt i menneskene de har foran seg. En danser er ikke bare en danser, men en personlighet og en livshistorie – ånd og sjel, like mye som kjøtt og blod.

Ingen bevegelse er tilfeldig, ingen detalj er for liten. Sikter man mot perfektjon, må det til. For å skape de helhetlige, monumentale og gåsehudgivende sceneinntrykkene som – sammen med den ubendige humoren – er León og Lightfoots kjennemerke.

Hjertelig god forestilling!
Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*

EN KVELD MED

LEÓN & LIGHTFOOT

SAD CASE

Koreografi, scenografi og kostymer: Sol León og Paul Lightfoot

Musikk: Perez Prado, Alberto Dominguez, Ernesto Leucona, utdrag fra den meksikanske filmen *El Vengador* med musikk av Rosalío Ramirez, Ray Baretto, Trio Los Panchos, Augustin Lara
Lysdesign: Tom Bevoort

Iscenesettere: Sol León, Paul Lightfoot

Innstudering: Bastien Zorzetto

Prøveledere: Yoshifumi Inao, Sol León, Paul Lightfoot, Martin Vedel, Bastien Zorzetto

Urpremiere: 7. november 1998, Nederlands Dans Theater 2, Lucent Danstheater, Haag
Norgespremiere: 21. september 2016, Den Norske Opera & Ballett

Forsiden: Sol León og Paul Lightfoot

Baksiden: Stine Østvold, Andreas Heise og Kaloyan Boyadjiev

© Emma Lloyd og Shane Urton

SLEIGHT OF HAND

Koreografi, scenografi og kostymer: Sol León og Paul Lightfoot

Musikk: Philip Glass, *Symfoni nr. 2*, 2. sats
Lysdesign: Tom Bevoort

Iscenesettere: Sol León, Paul Lightfoot

Innstudering: Menghan Lou, Myrthe van Opstal, Roger Van der Poel, Sarah Reynolds

Prøveledere: Christopher Kettner, Sol León, Paul Lightfoot, Menghan Lou, Myrthe van Opstal, Roger Van der Poel, Sarah Reynolds,

Musikalsk ledelse: Per-Kristian Skalstad

Urpremiere: 15. mars 2007, Nederlands Dans Theater 2, Lucent Danstheater, Haag
Norgespremiere: 21. september 2016, Den Norske Opera & Ballett

Ballettsjef • Ingrid Lorentzen
Produsent • Helle Sørbye Larsen

I redaksjonen •

Jannicke Mohr, *redaktør*
Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*
Helle Sørbye Larsen, *sjefsprodusent*
Erik Berg, *foto*
Kaja van Domburg, *grafisk design*
Karl Nafstad, *oversetter*
07 Media, *trykk*

Ansvarlig utgiver • Den Norske Opera & Ballett
Administrerende direktør • Nils Are Karstad Lyso

SAME DIFFERENCE

Koreografi, scenografvafi og kostymer: Sol León og Paul Lightfoot

Musikk: Philip Glass, *Symfoni nr. 3*, 3. sats og *Strykekvartett nr. 5*, 4. sats
Lysdesign: Tom Bevoort

Iscenesettere: Sol León, Paul Lightfoot

Innstudering: Jahn Magnus Johansen, Stefan Zeromski

Prøveledere: Svetlana Ballester, Jahn Magnus Johansen, Sol León, Paul Lightfoot, Richard Suttie, Stefan Zeromski

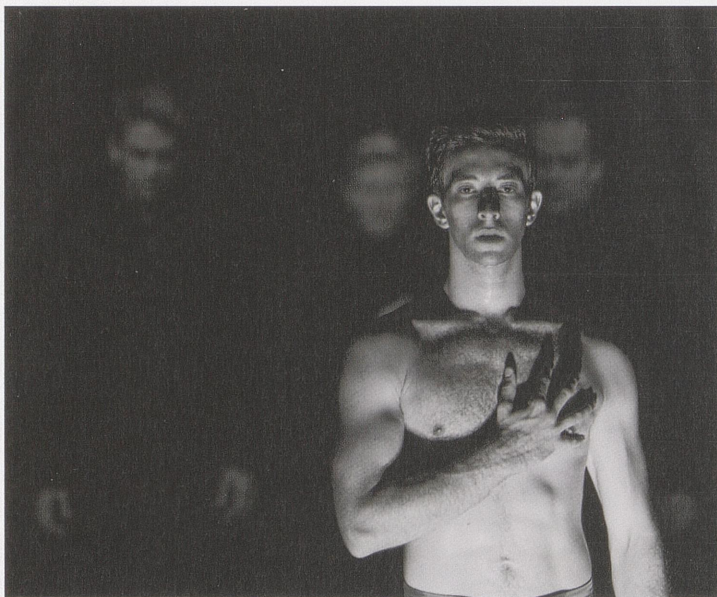
Musikalsk ledelse: Per-Kristian Skalstad

Urpremiere: 8. november 2007, Nederlands Dans Theater 1, Grand Théâtre de la Ville, Luxemburg
Norgespremiere: 17. mars 2012, Den Norske Opera & Ballett
Sesongpremiere: 21. september 2016, Den Norske Opera & Ballett

DOBBEL DANSEHISTORIE

De har skrevet historie i Norge. Nå er Sol León og Paul Lightfoot tilbake.

Tekst: Maria Børja | Foto: Erik Berg

HØSTEN 2005 sto folk i kø utenfor Operaen på Youngstorget, og det var ikke for å høre Plácido Domingo – nei, det var for å se moderne dans. Forestillingen *4 x Lightfoot & León* ble en begivenhet; aldri før hadde Operaen opplevd større interesse rundt en moderne ballettforestilling. Det overrasket alle, danserne, ballettsjefen og koreografene (kanskje til og med publikum, som lurte på hvorfor de ikke hadde begynt å elske moderne ballett før?).

«Det er bare å beine avgårde», skrev Aftenposten Aften. «Med denne forestillingen tar Nasjonalballetten et stort sprang rett inn i vår egen tid», mente Dagbladet. «Se den», oppfordret Dagsavisen.

Siden suksessen har Sol León og Paul Lightfoot jevnlig kommet tilbake til Oslo. De er rett og slett blitt det vi liker å kalle norgesvenner – og Nasjonalballetten er blitt det kompaniet utenom Nederlands Dans Theater som har danset flest av duoens verk.

Elleve balletter har det blitt, pluss høstens to norgespremierer: *Sad Case* og *Sleight of Hand*. De vises i kombinasjon med *Same Difference*, som er et gjensyn fra 2012.

– **ALLE VÅRE VERK** har sin egen historie, de beskriver et eget sted, en egen tid. Men når du setter dem sammen på nye måter, endrer de seg, sier Paul Lightfoot.

I fjor feiret duoen 25-årsjubileum som koreografer. De gikk da gjennom sin egen verksliste for å plukke ut noen milepæler til jubileumsforestillingen. En av ballettene de plukket ut, var *Sad Case*. Hvor i alle dager var León og Lightfoot da de i 1998 skapte den?

– *Sad Case* beskriver en lykkelig tid, forteller Sol og smiler. – Vi opplevde suksess som dansere og i økende grad som koreografer, jeg var seks måneder gravid og *enorm!* Balletten er som en eksplosjon av hormoner.

Av alle ting danses den til meksikansk mambo. Hvorfor? Jo, fordi musikken måtte være glad, og fordi barnet Sol bar, ble unnfanget i Mexico. Så klart!

– *Sad Case* er et av våre mest tilfredsstillende verk, rent fysisk. Da vi skapte den, ble vi neandertalere, sier Paul. – Da mener jeg ikke bare i form av kroppens språk, men også i form av de primitive instinktene som vekkes når man skal få barn: «Hva er dette nye livet?»

OG DERMED befinner vi oss midt i en uunngåelig del av fortellingen om Sol León og Paul Lightfoot: at de møttes som dansere i Nederlands Dans Theater. At hun kom fra Spania, han fra England, og de kunne ikke hverandres språk, men at dansen ble deres felles språk. At de ble et par, at de fikk kunstnerisk suksess og sammen fikk en datter – Saura, som nå er 18 år gammel. At de etter rundt 20 år valgte å gå hver til sitt, men likevel forble en koreografduo.

Det er kortversjonen.

Ja, pluss at de i 2011 og 2012 ble utpekt til henholdsvis kunstnerisk leder (han) og kunstnerisk rådgiver (hun) for Nederlands Dans Theater, men like fullt fortsetter å skape dans.

– *Sad Case* beskriver en lykkelig tid, forteller Sol og smiler. – Vi opplevde suksess som dansere og i økende grad som koreografer, jeg var seks måneder gravid og *enorm!* Balletten er som en eksplosjon av hormoner.

– Jeg er ikke så opptatt av wow-faktoren og jeg tror ikke på kunst man kan se mens man spiser popcorn. Folk er heller ikke så enkle å glede med overflatiske balletter, og her i Norge vet dere hva god kunst er.

– Ballettene våre er som en minnebank, sier Paul. – Jeg husker ikke årstall, men når jeg tenker på en ballett, vet jeg nøyaktig hvor i livet jeg var da vi skapte den. Ballettene blir som en kunstnerisk reise – i vårt profesjonelle virke, men også i følelsene jeg hadde.

SLEIGHT OF HAND er tittel på kveldens andre norgespremiere. De to ruvende figurene bakerst på scenen beskrives som figurer fra fortiden, mens det som skjer foran på scenen er nå. Vi er vitne til et magisk kortspill, der hjerterdame, sparkonge, ruterknekt og så videre, er bundet sammen som i et spindel-vev. Men hvem tiltrekker hvem, og hvem bryter ut?

– Balletten er en lek med illusjoner, der perspektivet stadig endres. Den ser kanskje mørk ut, men den er faktisk ikke det. Vi hadde det veldig gøy da vi skapte den, sier Paul.

– Saura kaller den Harry Potter-balletten vår, smiler Sol.

Kveldens tredje ballett er *Same Difference*, som duoen kaller sin mest absurde ballett.

Sol beskriver den som en psykologisk ballett, som viser hvordan egoer brytes ned:

– Den er ingen enkel ballett. Det finnes få kompanier som kan gjøre den – danserne må være villig til å jobbe psykologisk. Den viser en kamp mellom karakterene om å snakke fortest, høyest. Det skaper en forferdelig dynamikk, men harmoni kan kun springe ut av kaos, sier hun.

Kaos til tross:

– Vi ler alltid masse når vi jobber med denne i studio, akkurat som da vi skapte *Sad Case*, sier Paul.

– Begge disse ballettene var et dytt i absurd retning. Men der *Sad Case* ble skapt i et år med veldig positiv energi, samler *Same Difference* konflikt, kaos og humor i ett stykke, sier han.

MANGE SOM har sett noen balletter av León og Lightfoot, vil peke på nettopp humoren. Energien. Diggbarheten. Men dansen er ikke skapt for underholdningens skyld:

– Jeg er ingen underholder, sier Sol. – Kunsten har et stort ansvar når samfunnet og politikken ikke klarer å kommunisere med folk.

Kunst skal gjøre noe med oss, mener hun – helst skal den få oss til å tenke over opplevelsen i flere dager.

– Jeg er ikke så opptatt av wow-faktoren og jeg tror ikke på kunst man kan se mens man spiser popcorn. Folk er heller ikke så enkle å glede med overflatiske balletter, og her i Norge vet dere hva god kunst er, mener hun.

De snakker om Munch og hans grunnleggende symbolikk – «kjærlighet, sex, sykdom og død», ifølge Paul – og kommer inn på hvordan erkjennelsen av alt vi opplever er avhengig av hvor vi er i livet.

– Da jeg besøkte Munchmuseet nå i sommer, så jeg en helt annen Munch enn sist jeg var der. Det var fordi jeg så kunsten hans i et annet lys, men også fordi *jeg* er annerledes nå, sier han.

Sol fortsetter tankespranget:

– Et forhold er egentlig et speil. Det du ser i den andre, er i virkeligheten deler av deg selv. Så tenk hva kunst kan gjøre! Tenk på hvilket speil Munch og Picasso kan tilby deg. De kan presentere deg som 25 år, som 35 år, og så videre. Det blir som en krystallkule – helt avhengig av hvordan du ser inn i den.

– **DET VIRKER SOM OM DERE STREKKER** *dansen mot det ekstreme. Den er ekstremt fysisk, der danserne må bruke absolutt hele kroppen, og den kan være ekstremt morsom; dansere faller rett ned på ryggen, rumpe beveger seg i takt ...?*

– Du må bruke deg hundre prosent, ja, sier hun.

– Og for å bruke helheten av kroppen, trengs kontroll. Ikke alle kan gjøre det, og du kan ikke gjøre det hvis du ikke er i kontakt med deg selv.

Melissa Hough og Yoshifumi Inao

- Da vil du skade deg, sier han.
Hun gestikulerer; etterlikner en fyrstikk som dras slapt mot en fyrstikkeske.
- Det går ikke an å tenne en fyrstikk sånn – det må være *kontakt*. På samme måte kan du ikke danse *litt*. Kroppen er et instrument for å skape utvetydig energi.
Hun tar tak i hånda mi, først slapt, så skifter hun til full styrke, drar meg mot seg – jeg må bruke kraft for ikke å vippes av stolen.
- Danserne beskriver gjerne det å jobbe med disse to koreografene som noe av det morsomste de gjør, men også noe av det mest krevende, og jeg forstår litt mer av hvorfor. Det går ikke an å jobbe med Lightfoot og León uten fullstendig nærvær, full konsentrasjon, og masser av kraft. Hver muskel må stå parat.
Også lattermuskelen.

SELV OM de nesten ikke bruker ord i studio, har de alltid beskrevet måten de arbeider på, som en dialog. Det er en uforutsigbar dialog – og en samtale som ikke ser ut til å kunne tømmes. Så hva skjer når de prater sammen? Litt av det samme. De lar hverandre snakke ferdig, men legger ikke skjul på det når de er uenige. De har utviklet ballettene sine i samme rom, ofte i samdans, likevel kan de beskrive dem ganske ulikt.

– Alle disse tre ballettene vipper på grensa til galskap, sier Paul en gang i løpet av intervjuet.

– Galskap? innvender Sol:

– Når jeg hører galskap, tenker jeg sykdom. *Sad Case* er hysterisk og morsom, fullstendig hormonell. Den er euforisk, en eksplosjon av energi. *Sleight of Hand* er kontrollert og seriøs, *Same Difference* er absurd. Men ingen av dem representerer galskap, sier hun.

De har ikke valgt verdens enkleste arbeidsmåte: det å jobbe sånn sammen, to sterke personligheter og viljer – i en lang periode også kjærester – i et rom fullt av dansere med *sine* viljer og egoer. Men uenighet er bare en del av metoden.

– Jeg vet ikke om noen andre som jobber som oss, sier Sol, som medgir at det er krevende:

– Da jeg besøkte Munchmuseet nå i sommer, så jeg en helt annen Munch enn sist jeg var der. Det var fordi jeg så kunsten hans i et annet lys, men også fordi jeg er annerledes nå.

– Vi er to instrumenter som må lytte til hverandre og til summen av det de to skaper. Det er skjørt, noen ganger til å miste motet av, men så gjør jeg det likevel – av grunner som ikke kan beskrives.

– Det er øyeblikk man tror man skal dø, men det er verdt det, sier Paul:

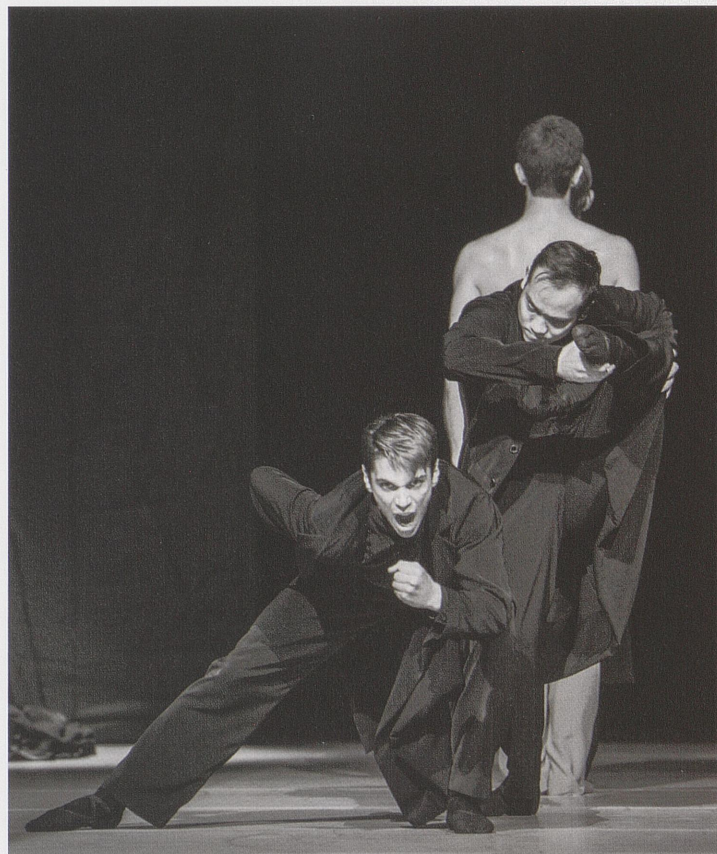
– Jeg kan bli overveldet av mine egne følelser. Sol har lettere for å miste kontroll og så finne tilbake til sitt fokus. Jeg har lært meg å stole på min egen måte å samle meg på – og å vite at grunnene til at vi gjør dette, vil vise seg.

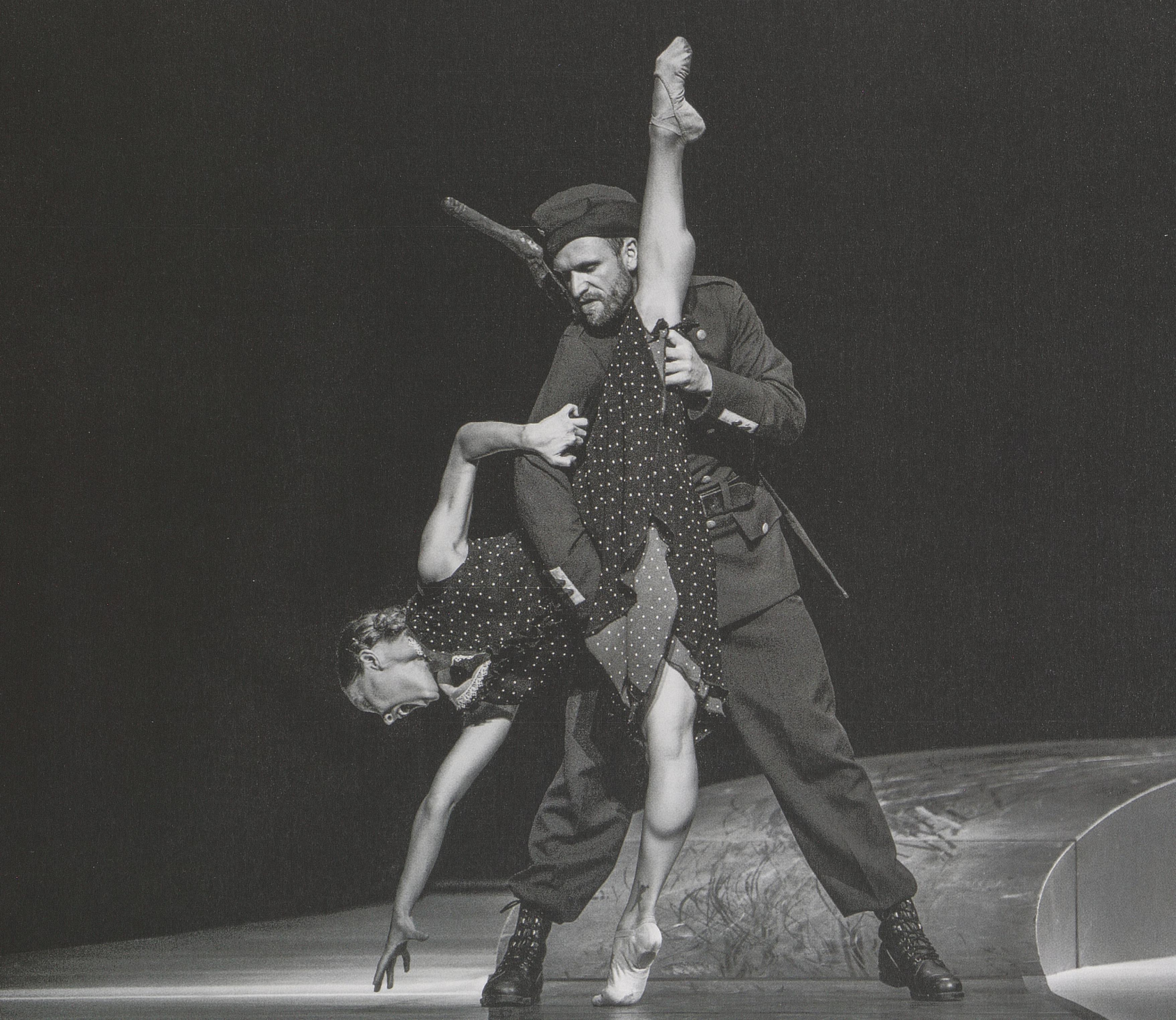
– **DET ER SOM ALKYMI**, sier Sol. – Ikke alle mineraler kan skape gull. Veldig få, faktisk. Men det finnes uuttalte regler og forbindelser mellom oss to, som gjør oss i stand til å gjøre det vi gjør.

Nesten 60 verk har det blitt, og i alt de har skapt, har de brukt seg selv:

– Hvor enn vi sto i livet, tok vi det med inn i arbeidet vårt. Deler av meg er der inne, både vanvittig glade og vanskelige ting, sier Paul:

– Når jeg ser meg tilbake, vet jeg at jeg ikke kunne gjort det annerledes.

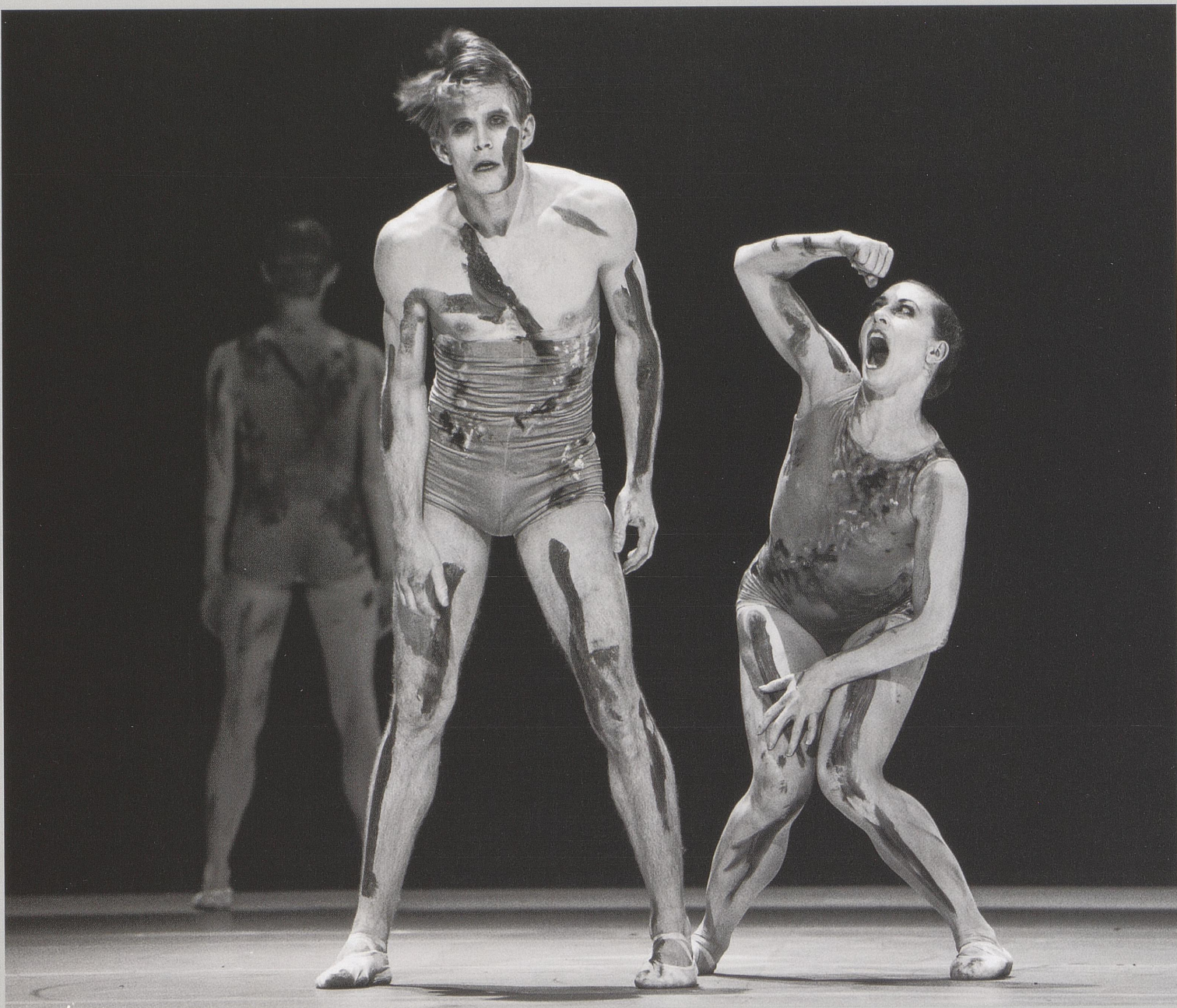

Sebastian Goffin

📍 Yolanda Correa og Kristian Alm

Camilla Spidsøe og Silas Henriksen

NÆRING FOR DANSENERNE

– For meg er dette alt. Det er som mat, sier Samantha Lynch. Hun og Silas Henriksen blir aldri helt de samme etter å ha jobbet med Sol León og Paul Lightfoot.

Tekst: Lene Jacobsen | Foto: Erik Berg

– Du må jobbe hardt, og du må gå grundig inn i det du gjør. Du må være presis, alt er presisjon. De er perfektjonister, sier Silas.

- De vet akkurat hva de vil ha, skyter Samantha inn.
- Jeg har lært mer disse fem ukene enn jeg har på årevis.

Hun er debutanten. Han er veteranen. Da australske Samantha var på ferie i hjemlandet for syv år siden, møtte hun Silas fra Arendal som da var danser i Nederlands Dans Theater (NDT) og på turné med Sol León og Paul Lightfoots dans. Det var første gang Samantha hørte om Nasjonalballetten i Norge, og at man her kunne danse koreografduens balletter. Etter å ha danset ved San Francisco Ballet og Houston Ballet, kom hun i 2013 til Oslo og nå skjer det hun har sett for seg så lenge.

– Jeg har drømt om å danse deres verk. Jeg har virkelig gjort rese-archen min og sett mange av ballettene de har laget. En av mine beste venner danset i NDT, så jeg dro dit og satt i hjørnet i studioet deres og fulgte med. Jeg tror kanskje jeg satt der et par år, ler hun.

Har det vært annerledes enn du forventet å jobbe med dem?

– Det har vært det jeg forventet det skulle være, men uhyre kre- vende, og det har fått meg til å stille spørsmål ved hvordan jeg danser. På en god måte.

– Jeg har til og med begynt å ta den daglige morgenklassen på en annen måte. Det kjennes som jeg tenker annerledes, sier hun.

IKKE BARE BEVEGELSER

Både Silas og Samantha danser i *Sad Case*, der det er to besetninger som skifter på å danse, og i *Sleight of Hand*. I sistnevnte er Samantha spent fast i en høy sylinder bakerst på scenen.

– Jeg kan ikke røre på bena og har kun har overkroppen og ansiktet til å formidle og vekke følelser. Paul og Sol har på en subtil måte gitt oss mye tankemateriale å jobbe med, og jeg har en dialog gående i hodet hele tiden mens jeg danser. I en del tenker jeg på en barnefor- telling, i en annen del føler jeg med hva de andre danserne på scenen

– Jeg tror det blir vanskelig å forlate denne forestillingen og denne måten å jobbe på. Det er en intens arbeidsform og vi er få dansere, så vi har skapt vår egen lille boble

– Samantha Lynch

opplever. Det er ikke sikkert at publikum merker det, men det gjør Sol.

– Jeg tror virkelig det vises når du legger så mye inn i det, at det ikke bare er armbeve-
gelser, sier Silas.

Hvordan har du jobbet frem karakteren din i Sleight of Hand?

– På ulike måter. Jeg ser balletten som et slags mørke, en underverden som er ekkel og kanskje til og med ond. Jeg liker veldig godt å kjenne på det stygge i verkene deres. Så ønsker de at jeg skifter, bort fra det stygge og til det mer parodiske, der jeg skal ha sylskarp teknikk og se briljant ut.

Dere beskriver balletten som en egen verden. Hva slags verden er Sad Case?

– *Sad Case* er nesten som et show. Det er moro og kabaret. Et av deres beste verk, mener Silas.

– Vi er så forelska i den balletten, sier Samantha.

DANSENS KJERNE

Den første León & Lightfoot-balletten Silas danset i var *Shoot the Moon*, da Nasjonalballetten satte den opp i 2010.

– Det møtet var fantastisk, og er noe jeg alltid vil ha med meg, sier han. Møtet gjorde inntrykk på begge parter, og ikke lenge etter ville Paul og Sol ha Silas til Den Haag og Nederlands Dans Theater. Der ble han i fem år, og turnerte verden rundt med kompaniet, før han i fjor kom tilbake til Nasjonalballetten.

– Nå har det gått ett år siden jeg jobbet med dem sist, og jeg har virkelig sett frem til dette. Samtidig sitter jeg igjen med en blandet følelse nå. Verkene deres er så fantastiske og jeg er så takknemlig for alt jeg har lært av dem, men samtidig valgte jeg å forlate NDT til slutt. Jeg savner dem, men er veldig glad for å være tilbake i Norge, og danse med Nasjonalballetten

– Deres verk handler om å ta vare på hver minste bevegelse, å være så raffinert som mulig. Jeg tror det er tradisjonen fra NDT.

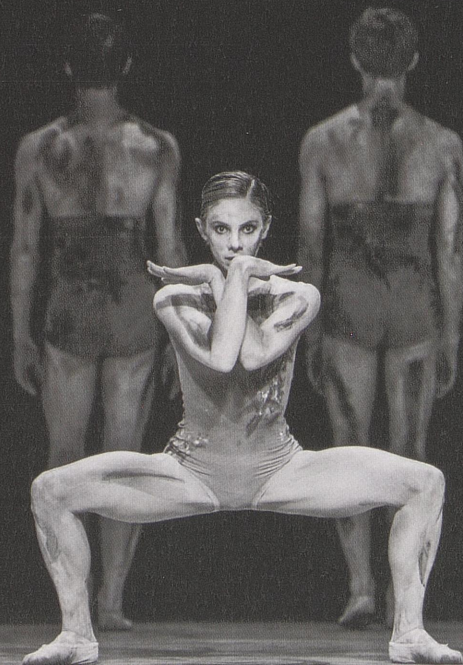
– Det er overgangene i bevegelsene. De er så flytende, sier Samantha.

– Og det er det dans er: overganger, sier Silas.

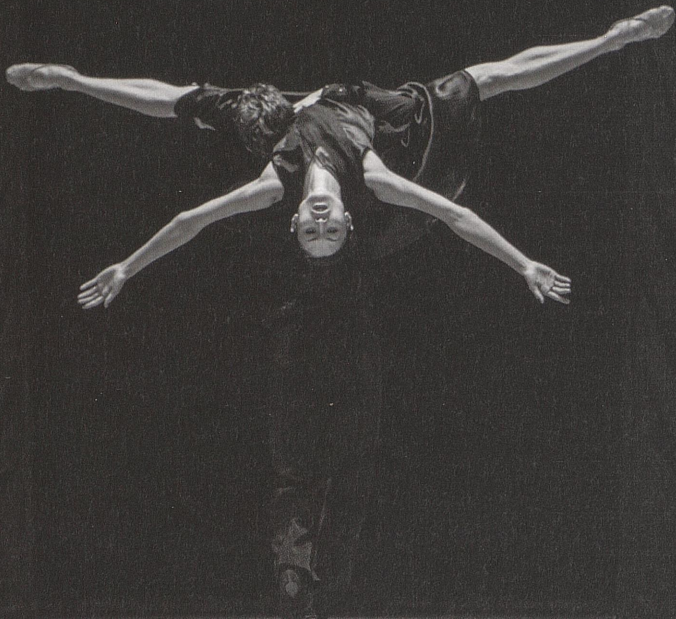
- Camilla Spidsøe og Yoshifumi Inao
- Emma Lloyd
- Shane Urton

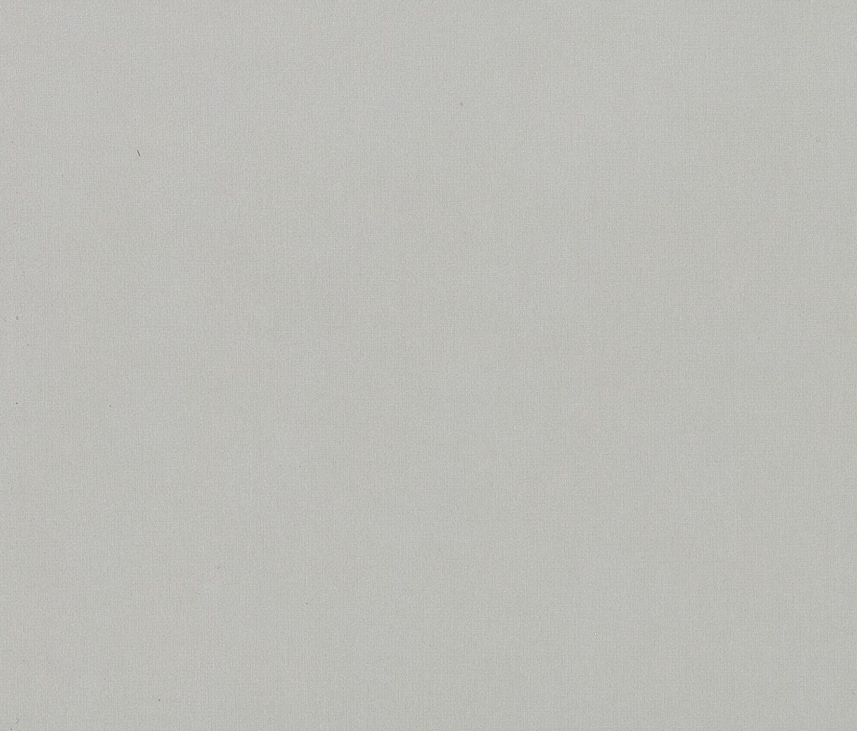

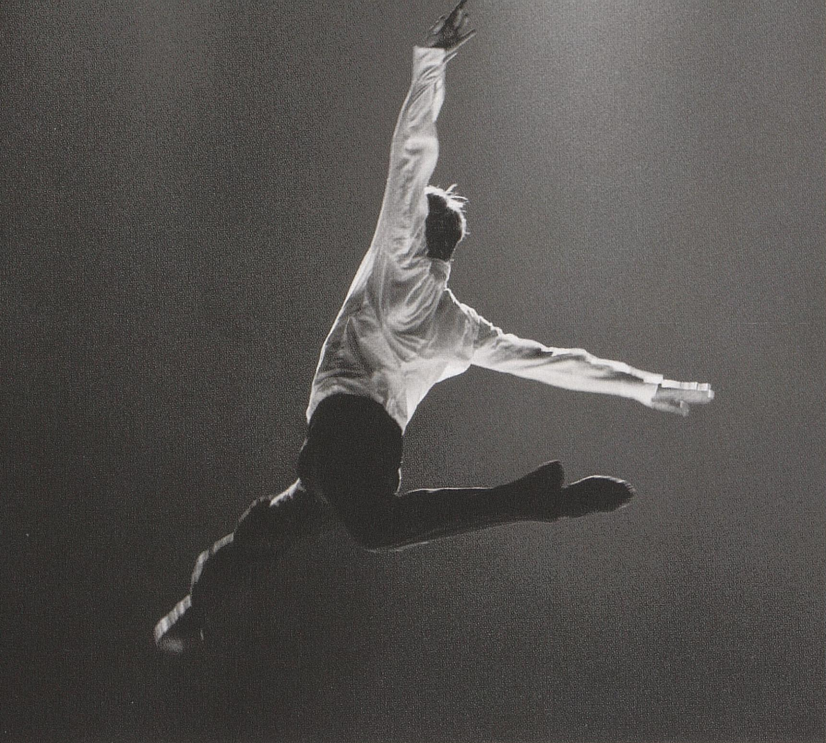
SAD
CASE

SLEIGHT
OF
HAND

- 👤 Maiko Nishino
- 👤 Sebastian Goffin
- 👤 Silas Henriksen og Sebastian Goffin

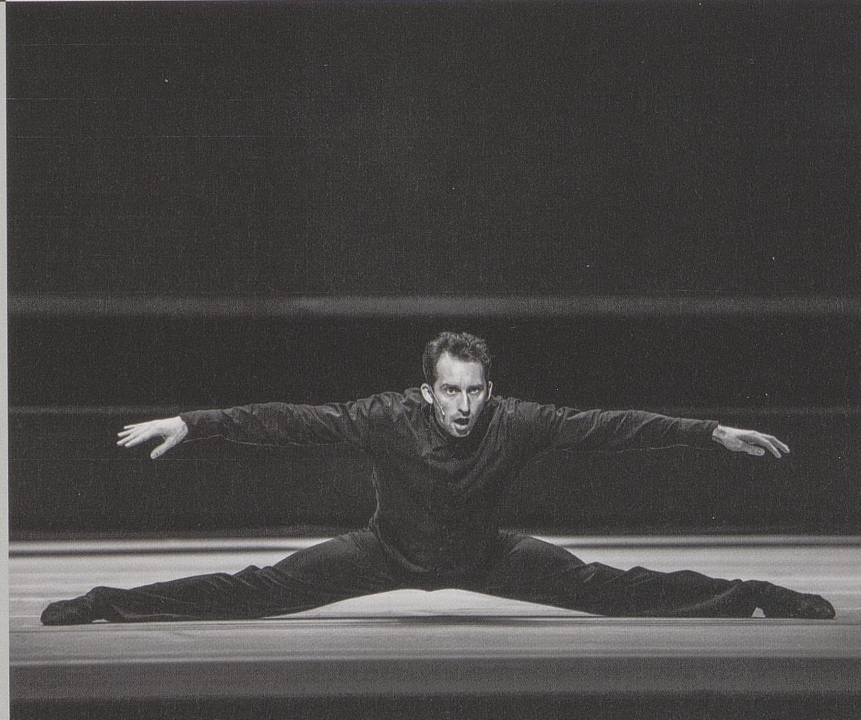
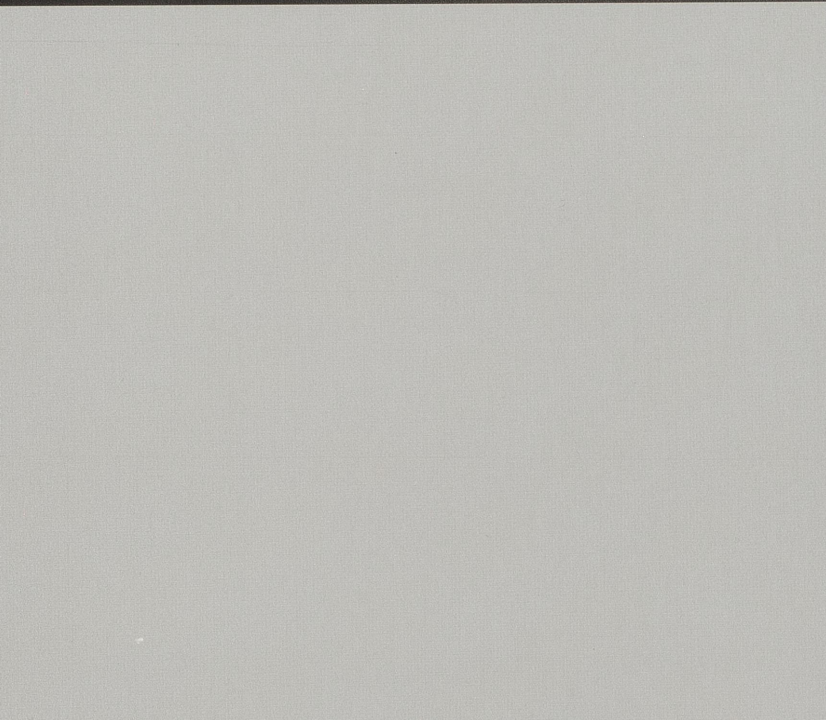

● Andreas Heise

● Philip Currell

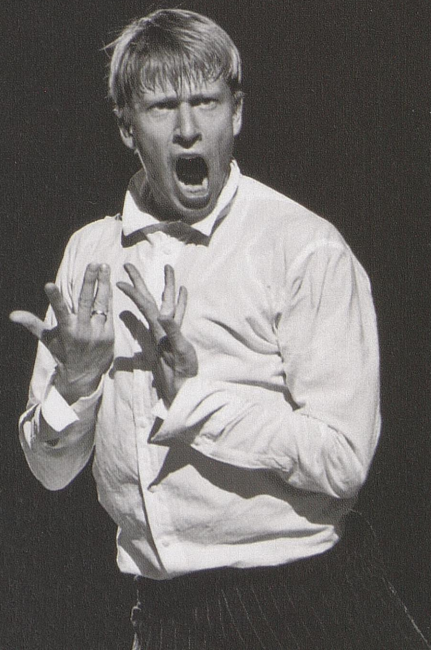
● Kaloyan Boyadjiev, Yolanda Correa og Stine Østvold

● Andreas Heise

SAME
DIFFERENCE

DEAR AUDIENCE!

An evening with choreographers Sol León and Paul Lightfoot is not just any evening. Here something is at stake. The dancers not only dance their utmost – they move with such detail and insistence. The intensity is their answer to the extreme efforts of the choreographers. When these two are in the house, we utilize every muscle we have – as dancers, as company and as a house.

León and Lightfoot are unique. It is unusual for two choreographers to create dance in this way, together and in the same room. It is as brave as it is demanding. Through more than 25 years, they have nevertheless chosen to work in this fashion. Out of the dance studios has flowed an unusually demanding and rich language of dance – and an incredible amount of laughter.

The Norwegian National Ballet has collaborated with León and Lightfoot since 1999. The ties were forged then have since grown stronger. The 2005 breakthrough, with the performance of *4x Lightfoot & León*, did not only provide the house with self-confidence – it also opened the eyes of many to what dance can be.

An evening with León & Lightfoot displays this range – from the Mexican extravaganza *Sad Case* via the delicately enigmatic *Sleight of Hand* to the arresting and deafening *Same Difference*. Thus the evening becomes a voyage through the work of León and Lightfoot – as true as it is searching, as fresh as it is solid.

We feel chosen getting to put on a full evening with them. Today Lightfoot leads the world's most renowned dance company, Nederlands Dans Theater, where León is house choreographer and artistic advisor. All the same, they make the trip to Oslo in order to personally rehearse their work – and its temperament, moods, humour and intimacy – with us. They invest everything in the people they have before them. A dancer is not just a dancer, but a personality and a life story – spirit and soul, just as much as flesh and blood.

No movement is coincidental, no detail is too small. If you aim for perfection, this is what it takes. In order to create the unified, monumental and goosebump-inducing stage impressions which – together with the indomitable humour – are the hallmarks of León and Lightfoot.

Enjoy the performance!
Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*

REPERTOAR

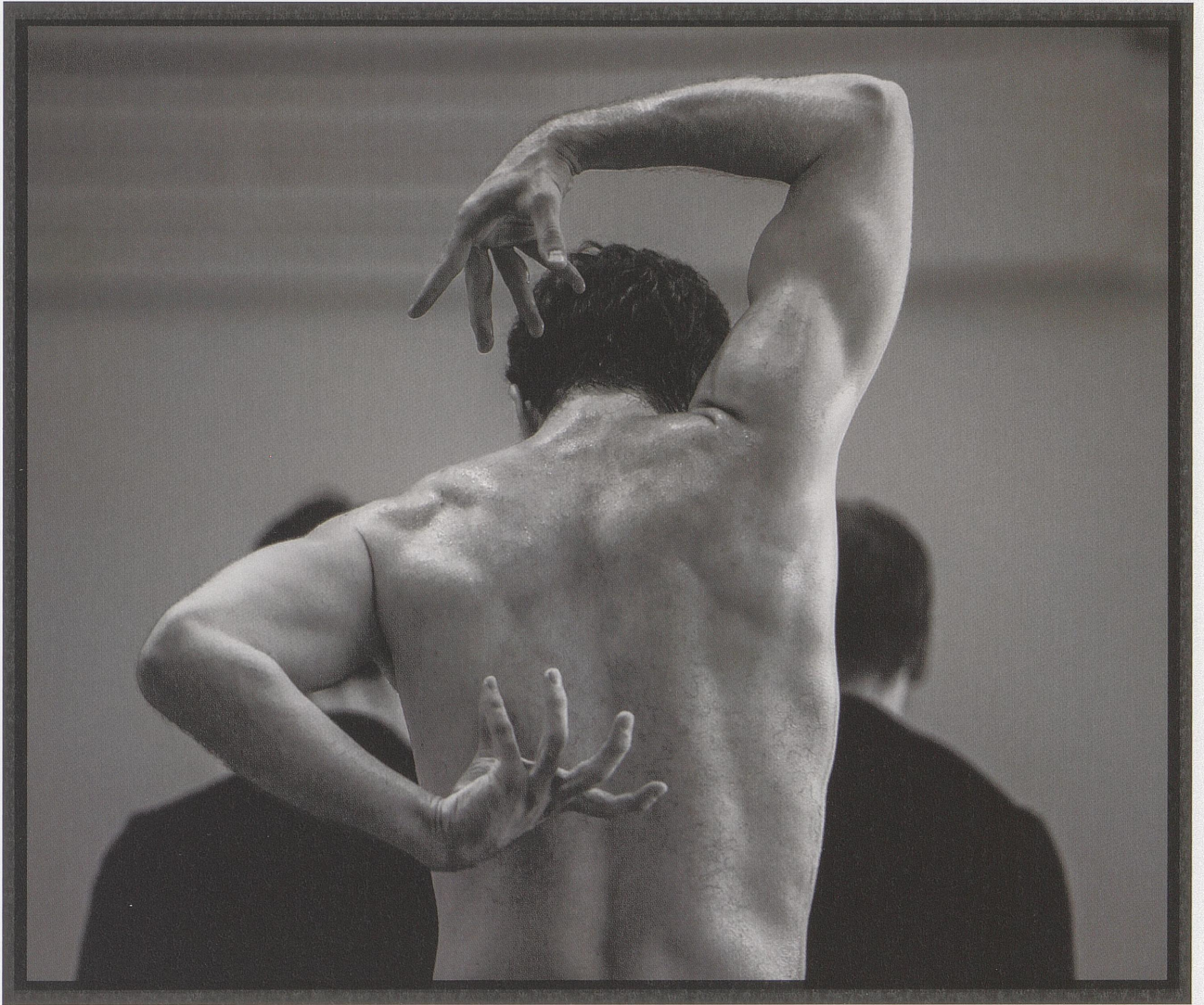
Sol León og Paul Lightfoot har skapt bortimot 60 verk de siste 26 årene og Nasjonalballetten har tidligere danset disse: *Step Lightly*, *SH-Boom*, *Softly, as I Leave You*, *Skew-Whiff*, *Start to Finish*, *Shangri-La*, *Safe as Houses*, *Subject to Change*, *Shutters Shut*, *Shoot the Moon* og *Same Difference*.

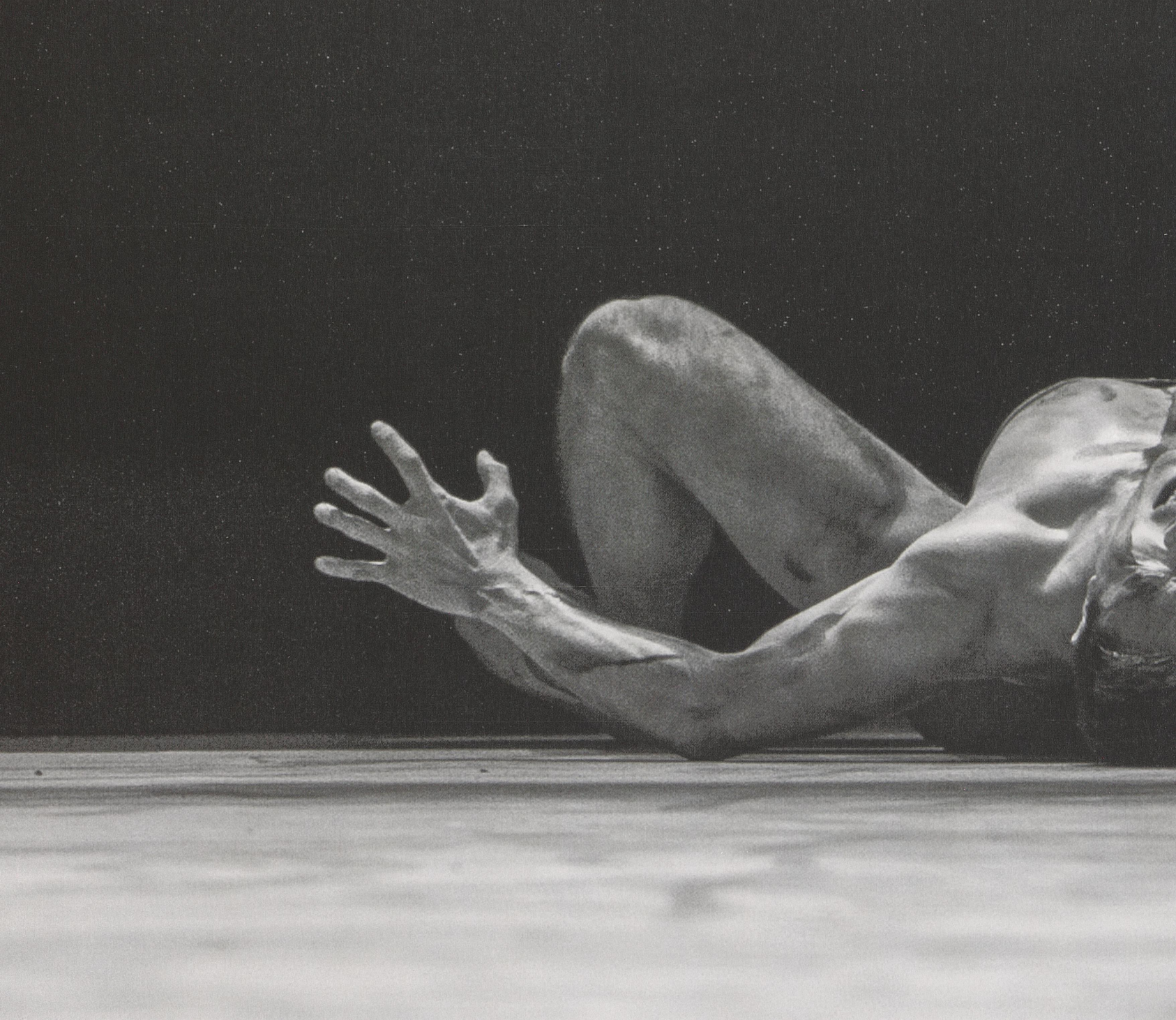
The Bard of Avon (NDT2, 1989)
Spilt Milk (NDT Workshop, 1990)
Step Lightly (NDT2, 1991) NNB, 2000
Satchinananda (NDT Workshop, 1992)
Seconds (NDT1, 1992)
Sigue (NDT Workshop, 1993)
Solitaire (NDT2, 1994)
Susto (NDT3, 1994)
SH-Boom (NDT Workshop, 1994) NNB, 2002
So Sorry (NDT3, 1994)
Softly, as I Leave You (NDT1, 1994) NNB, 2005
Syllabus (NDT Workshop, 1995)
Skew-Whiff (NDT2, 1996) NNB, 2008
Start to Finish (NDT1, 1996) NNB, 2007
Shangri-La (NDT1, 1997) NNB, 2005
Stilleven (NDT1, 1997)
Sad Case (NDT2, 1998) NNB, 2016
Singing Apes (NDT1, 1998)
Small Moves (NDT3, 1999)

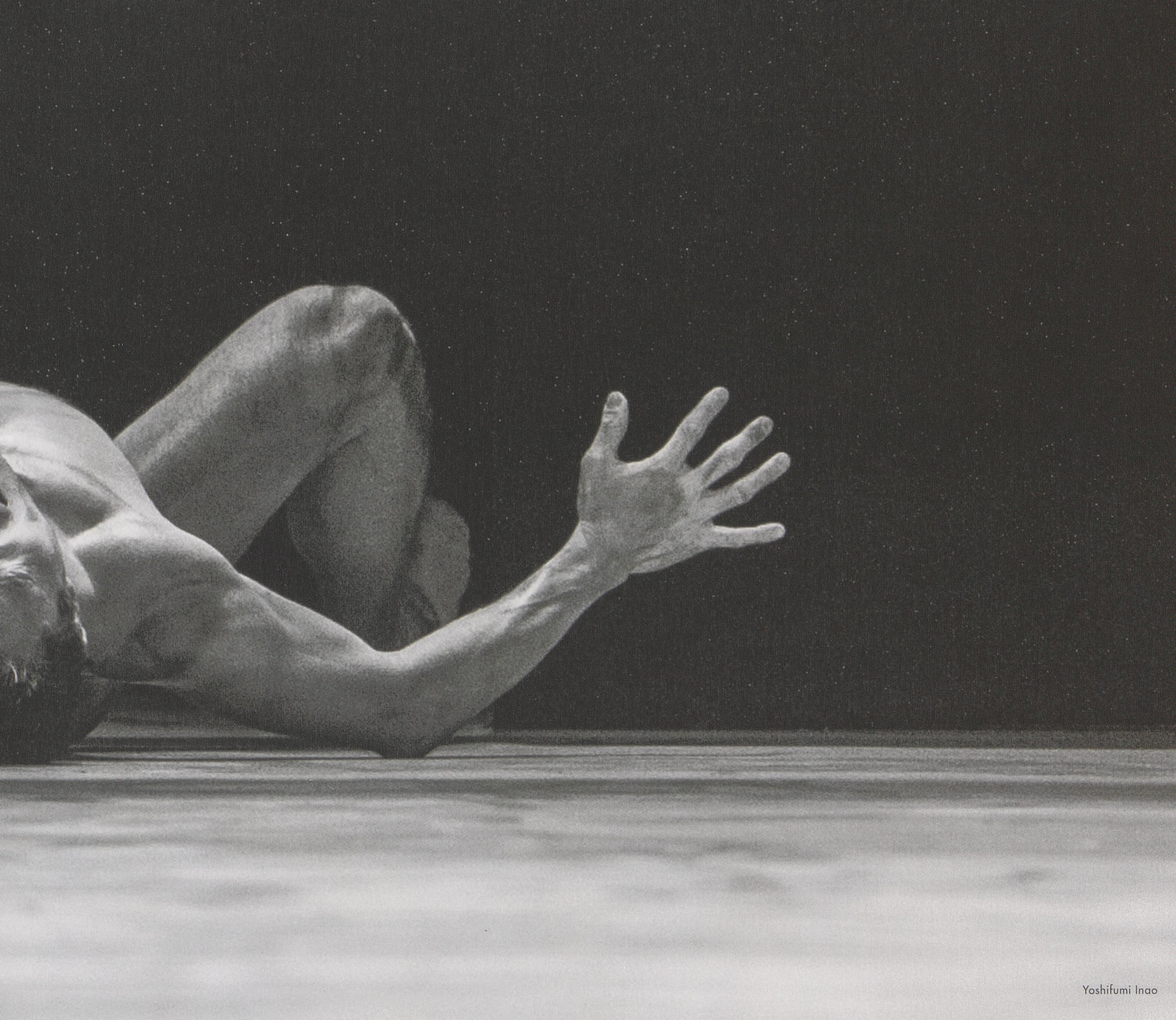
Speak For Yourself (NDT1, 1999)
Squeaky Wheel (NDT3, 2000)
Said and Done (NDT2, 2001)
Safe as Houses (NDT1, 2001) NNB, 2012
Subject to Change (NDT2, 2003) NNB, 2005
Shutters Shut (NDT2, 2003) NNB, 2005
Signing Off (NDT1, 2003)
Source of Inspiration (NDT1, 2004)
drawn onward (NDT1, 2004)
SH-BOOM! (endret versjon, NDT1, 2004)
Postscript (NDT2, 2005)
Silent Screen (NDT1, 2005)
Shoot the Moon (NDT1, 2006) NNB, 2010
Sleight of Hand (NDT2, 2007) NNB, 2016
Sooner or Later (NDT1, 2007)
Same Difference (NDT1, 2007) NNB, 2012
Passe-Partout (NDT2, 2009)
Sehnsucht (NDT1, 2009)
Limbo (NDT1, 2009)

Studio 2 (NDT2, 2009)
Swan Song (NDT1, 2010)
Schmetterling (NDT1, 2010)
Skipping over Damaged Area (NDT1, 2011)
Short time together (Nationaal Ballet, Jubileumsforestilling, 2012)
Shine a Light (NDT1, 2012)
School of Thought (NDT 1, 2013)
Stop-Motion (NDT 1, 2014)
Spiritwalking (NDT 1, 2014)
Sad Case (endret versjon, NDT 2, 2014)
Schubert (NDT 2, 2014)
Some Other Time (NDT 2, 2014)
Shut Eye (NDT 1, 2016)

NDT = Nederlands Dans Theater
NNB = Nasjonalballetten

BIOGRAFIER

SOL LEÓN & PAUL LIGHTFOOT KOREOGRAFI, SCENOGRAFI OG KOSTYMER

Sol León er født i Cordoba, Spania, og Paul Lightfoot er født i Kingsley, England. I løpet av sine 27 år som koreografisk duo, har de bygget opp et rikt repertoar på over 50 balletter. De kan vise til et vidt spenn av verk, som i sin allsidighet har en sterk, felles kunstnerisk stemme. De har mestret et danseuttrykk som både er kraftfullt, følsomt og iblant humoristisk, som gjennomgående bunner i følelser, og som ofte støtter seg på teatrale grep. De har vært huskoreografer ved Nederlands Dans Theater (NDT) siden 2002, og som partnere og koreografer har deres kunstneriske reise vært en feiring av begges uuttømmelige arbeidsmoral og uforutsigbare, særegne og sammensatte stil. León og Lightfoot har ikke vært redde for å vise sin sårbarhet, sin opprømte glede og sine personlige kamper gjennom arbeidet sitt. Gjennom dette har de preget kompaniet med kunstnerisk risikovilje og grensesprengende kreativitet, og NDT er dermed blitt et av de beste moderne dansekompanier nasjonalt og internasjonalt.

Sol León ble danser i NDT 2 etter uteksaminering fra det nasjonale ballettakademiet i Madrid i 1987. To år senere ble hun medlem av NDT 1, og danset i mesterverker av Jiří Kylián, Hans van Manen, Mats Ek og Ohad Naharin. Hun fortsatte å danse til 2003, da hun bestemte seg for å vie seg fullt og helt til koreografi. León ble kunstnerisk rådgiver for NDT i 2012.

Paul Lightfoot studerte ved Royal Ballet School i London. Han ble medlem av NDT 2 i 1985, og to år senere gikk han over til NDT 1, hvor han danset til 2008. I løpet av sin dansekarriere begynte Lightfoot å koreografere, og sammen med Sol León har han skapt mange verker for NDT. I 2011 ble Lightfoot kunstnerisk leder for Nederlands Dans Theater.

TOM BEVOORT / LYSDESIGNER

Tom Bevoort har arbeidet ved Nederlands Dans Theater siden 1978, først som leder av lysavdelingen for kompaniet Nederlands Dans Theater 1, og deretter som teknisk direktør for Nederland Dans Theater fra 1995. Fra 2008 til 2011 hadde han den nye stillingen som «Utøvende rådgiver for tekniske forhold og ny teaterbygning» ved Nederlands Dans Theater. Bevoort har skapt lysdesign for koreografer som Jiří Kylián, Paul Lightfoot/Sol León, Mats Ek, Ohad Naharin, Johan Inger og Medhi Walerski. I over 20 år har han vært fast lysdesigner for verkene til koreografduoen Paul Lightfoot og Sol León. I dag driver han sin egen virksomhet som lysdesigner og rådgiver innen teater, lys og teknikk.

MENGHAN LOU / INNSTUDERING

Menghan Lou er frilanskoreograf og danser med omfattende erfaring fra moderne og samtidsdans. Han startet sin karriere ved Guangdong Modern Dance Company i Sør-Kina, og etter dette var han ni år ved Nederlands Dans Theater. Lous koreografiske karriere startet for alvor med verk for arrangementer som *Switch*, *Nederlands Dans Theaters Up&Coming Choreographers* og *National Youth Dance Development of China*.

STEFAN ŻEROMSKI / INNSTUDERING

Er født i Polen og utdannet ved State Ballet School i Poznan. Etter uteksamineringen ble han ansatt ved Teatr Wielki i Warszawa, hvor han snart ble utnevnt til solist. To år etter flyttet han til Berlin og Ballett der Deutschen

Oper, hvor han jobbet med koreografer som Roland Petit, Maurice Bejart, Lucinda Childs med flere. Inntil nylig har han jobbet som danser ved Nederlands Dans Theater og arbeidet tett med koreografer som blant annet Jiří Kylián, Paul Lightfoot, Sol León, Mats Ek, William Forsyth, Johan Inger. For tiden iscenesetter han Jiří Kylián og León og Lightfoots repertoar for ulike kompanier, i tillegg til å jobbe som pedagog.

BASTIEN ZORZETTO / INNSTUDERING

Studerte ved Conservatoire National de Region de Bordeaux fra 1995 til 1998 og ved Conservatoire National Superieur de Danse et de Musique de Lyon fra 1998 til 2001, før han begynte ved Nederlands Dans Theater 2 i 2001 og Nederlands Dans Theater fra 2004 til 2015. I løpet av hans omfattende karriere i Nederlands Dans Theater, kreerte og danset han flere verk av blant annet Jiří Kylián (*27'52*, *Bella Figura*, *Petite Mort*, *Wings of Wax*, *Sechs Tänze med flere*) Hans van Manen (*Kleines Requiem*, *Simple Things*, *Fantasia*, *Déjà Vu...* med flere) Mats Ek (*Fluke*, *Sleeping Beauty*) Forsythe (*Quintett*, *Enemy in the Figure*, *Of Any If And*) Lightfoot/Leon (*Silent Screen*, *Drown Onward*, *Swan Song*, *Sehnsucht/Schmetterling*, *Sad Case*, *Sh-Boom*, *Skew Whiff* med flere.)

ROGER VAN DER POEL / INNSTUDERING

Van der Poel er født i Portugal i 1983 og har sin utdannelse fra Escola de Dança do Conservatório Nacional i Lisboa. Han har danset ved Ballet Gulbenkian i Portugal (2003–2004), Ballet du Grand Théâtre de Genève i Sveits (2005–2006) og Nederlands Dans Theater 2 fra 2006. Fra 2009 har han vært tilknyttet NDT1. Fra han begynte i NDT2, har han danset verk av koreografer som blant andre Jiří Kylián, Sol León and Paul Lightfoot, Crystal

Pite, Hans van Manen og Marco Goecke. Fra 2011 har han undervist unge talenter ved ulike workshops hos NDT samt i USA og Slovakia. Han har undervist i NDT-repertoar på Royal Conservatory i Haag og iscenesatt Sol León og Paul Lightfoots *Sleight of Hand* for Ballet Zürich. Van der Poel mottok *Zwaan Award* i 2008 for sin rolle i Hans van Manens *Simple Things* og hadde i 2013 hovedansvaret for NDTs koreografiworkshop *Switch*.

MYRTHE VAN OPSTAL / INNSTUDERING

Myrthe van Opstal er født i Nederland i 1987, og er utdannet ved Vooropleiding Dans Venlo, Nationale Balletacademie i Amsterdam, Stage Scapino i Rotterdam, Codarts i Rotterdam og ved Stage National Dance Company i Wales. Van Opstal har danset ved Het Nationale Ballet «Zwanenmeer», Dansgroep Krisztina de Chatel, Dansgroep Amsterdam før hun i 2010 begynte ved Nederlands Dans Theater 2 og Nederlands Dans Theater 1 i 2012. Van Opstal ble i 2012 nominert til *Zwaan' Award* (av VSCD: *Association of theatre and concert hall managements*) for sin rolle i Jiří Kyliáns *Lieder eines fahrenden Gesellen*.

SARAH REYNOLDS / INNSTUDERING

Sarah Reynolds er født i Irland i 1982 og tok sin utdannelse ved Dublin Ballet School og Dorothy Stevens School of Dance og Central School of Ballet, London. Reynolds har danset ved Opéra Théâtre de Metz i Frankrike, Saarländisches Staatstheater i Saarbrücken og Nederlands Dans Theater 2 fra 2004. Fra 2007 har hun vært tilknyttet Nederlands Dans Theater 1. Hun mottok utmerkelsen «advanced» på eksamen ved Royal Academy of Dance. Sarah Reynolds var semi-finalist i Eurovision Young Dancer Competition 2001.

NASJONALBALLETTEN

Kristian Alm

Riccardo Ambroggi

Victoria Francisca
Amundsen / perm

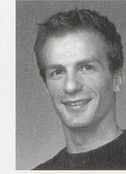
Paulo Arrais
/ solist, perm

Alberto Ballester

Kári Freyr
Björnsson

Kaloyan Boyadjiev
/ solist

Thea Gudim
Breder

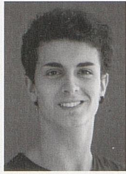
Yoel Carreño
/ solist

Clair Constant

Yolanda Correa
/ solist

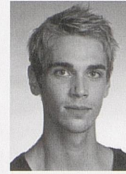
Luca Curreli

Philip Currell
/ solist

Natasha Jones
Dale / perm

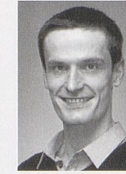
Martin Dauchez

Douwe Dekkers

Cina Espejord

Ole Willy
Falkhaugen

Helge Freiberg

Julie Gardette

Sebastian Goffin

Francesca
Golfetto

Osiel Gouneo
/ solist, perm

Andreas Heise

Lindsay Heggdal

Silas Henriksen

Melissa Hough
/ solist

Per Andreas
Hovdal

Yoshifumi Inao

Whitney Jensen

Celine Kraal
/ perm

Sae Hyun Kwon

Jorund Langedgen

Lucas Lima

Emma Lloyd

Samantha Lynch

Leyna Magbutay

Miharu Maki

Marchela
Marinova

Gakuro Matsui
/ solist, perm

Niklas Mattsson

Klara Mårtensson
/ perm

Lisa Nielsen

Nae Nishimura

Maiko Nishino
/ solist

Chihiro Nomura
/ perm

Grete Sofie Borud
Nybakken

Marco Pagetti

Roberth Refling

Caroline Roca

Georgie Rose

François Rousseau

Aarne Kristian Ruutu / *solist*

Cristiane Sá

Eugenie Skilnand / *solist, perm*

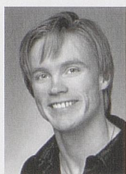
Sofia Skjønneberg

Garrett Smith

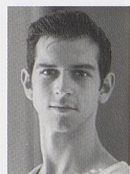
Camilla Spidsøe / *solist*

Kristian Stovind / *perm*

Kathryn Walsh Thomas

Shane Urton

Sonia Vinograd

Mark Wax

Dirk Weyershausen / *solist*

Stine Østvold

NASJONALBALLETTEN UNG

Anette Antal

Embla Skogedal Bergerud

Idun Sofie Landgraff Bækken

Ricardo de Rojas Castellanos

Bart Engelen

Marin Jalut Motte

Ada Marthinsen

Elis Raatäri Nyström

Jonathan Oloffson

Anais Touret

Kenji Wilkie

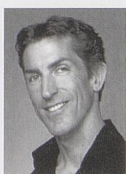
BALLETTADMINISTRASJONEN

Ingrid Lorentzen / *ballettsjef*

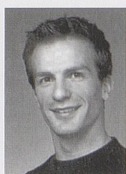
Christopher Kettner / *ass. ballettsjef*

Richard Suttie / *ass. ballettsjef*

Helle Sørbye Larsen / *sjefsprodusent*

Kaloyan Boyadjiev / *leder, NNB UNG / solist*

Svetlana Ballester / *ballettmester*

Hedda Staver Cooke / *ballettmester*

Yoshifumi Inao / *ballettmester / danser*

Martin Vedel Jakobsen / *ballettmester*

Mimi Cejka / *produsent*

Anette Edmunds / *produsent*

Lars Kolstad / *produsent*

ADMINISTRATIV STAB
Inga Lotte Nordbye
PA for ballettsjefen
Carina Scherman
adm.koordinator
Siri Karine Bjerknes
ressursplanlegger
Lauren Hauser
ressursplanlegger
Linn Korssjoen
adm.konsulent

BALLETTREPETITØRER
Milan Petrovic
ballettrepitør
Andrey Podborskiy
koordinerings-ansvarlig repetitør
Charles Rinaudo
ballettrepitør
Zelina Sannum
ballettrepitør
Yoko Toda
ballettrepitør

BALLETTSKOLEN
Knut Breder
leder av Ballettskolen

KOREOGRAFIHUSET
Lars Kolstad
produsent

NNBs
HELSEJENESTER
Gordon Craig
osteopat

Hilde Fredriksen
manuellterapeut
Anne Cecilie Johnsen
manuellterapeut / vikar
Lisbeth Hasslan
fysioterapeut
Rune Steen
akupunktør / massasjeterapeut

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

OBOS-
medlemmer
opplever mer
for mindre!

Fordeler hele livet

Som OBOS-medlem stiller du foran i køen den dagen du skal kjøpe egen bolig. Du får også en rekke fordeler alle de årene du ikke benytter deg av forkjøpsretten:

- Inntil 50 % rabatt på bolig- og kulturtilbud.
- Svært gode betingelser på lån, sparing og forsikring.
- Forkjøpsrett til ca. 90 000 nye og brukte OBOS-boliger.

Bli medlem i dag på obos.no/blimedlem

ET UNIKT SAMARBEID

Color Line er en høyt verdsett partner for oss i Operaen. Vårt samarbeid foregår på to viktige satsningsområder:

For det første har vi inngått en langsiktig avtale om finansieringsbistand til Barnekoret ved Den Norske Opera & Ballett. Dette skjer gjennom et betydelig årlig bidrag fra Color Lines lotterimidler. På denne måten er Barnekoret blitt styrket i den grad at det vekker internasjonal oppmerksomhet.

Våre mange unge og entusiastiske sangertalenter får i dag et bedre pedagogisk tilbud enn vi ellers kunne gitt dem. Samtidig er Barnekorets repertoar blitt utvidet, og i løpet av få år har dette også medført flere nye norske operaer for barn og ungdom. Det betyr et større tilbud til vårt unge publikum.

Og sist, men ikke minst, har Color Lines sjenerøse støtte satt oss i stand til å samarbeide med barnekor og operaselskaper over hele landet, gjennom samproduksjoner og ressursutveksling.

Men Color Line tenker også nytt og fremtidsrettet innenfor sitt eget virkefelt. Selskapet har lenge gått i bresjen for et mer vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Derfor har de invitert Den Norske Opera & Ballett med på å skape et rikere tilbud til utenlandske turister.

Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker har dette allerede gitt oss en økt tilstrømming av et internasjonalt publikum. Det gjør Norge til et mer attraktivt reisemål og Den Norske Opera & Ballett til et mer vitalt hus.

I tillegg er planen at også våre egne opera- og ballettelkere skal anspores til å reise ut. Så kommer de kanskje kyndigere tilbake og blir det krevende hjemmepublikummet ethvert operahus vil ønske seg!

Den Norske Opera & Ballett er svært takknemlige for den rollen Color Line spiller som inspirator, støtte-spiller og samarbeidspartner.

VISSTE DU AT

- ▷ Den enkleste måten å kjøpe billetter er på operaen.no.
- ▷ Vi har gratis trådløst nettverk/WIFI i foajeen.
- ▷ De billigste plassene på Hovedscenen koster kr 100.
- ▷ Uavhentede billetter blir sluppet opp fortløpende, følg med på operaen.no.
- ▷ Du kan kjøpe gavekort med valgfritt beløp på operaen.no.
- ▷ Én time før forestilling på Hovedscenen er det gratis introduksjon.
- ▷ Du kan kjøpe forestillingsprogram i foajeen, billettluken, butikken og barene.
- ▷ Du kan være med på omvisning bak scenen, både på norsk og engelsk.
- ▷ Du kan forhåndsbestille pausebevertning i våre restauranter og barer.
- ▷ Du kan kjøpe gaver, bøker, CD-er og DVD-er i butikken vår.
- ▷ Vi har egne arrangementer for deg opptil 30 år, som heter Ung i Operaen.
- ▷ På theoperaplattform.eu kan du streame operaforestillinger – helt gratis.

For mer informasjon, operaen.no

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

VI SAMARBEIDER MED DEN NORSKE OPERA & BALLETT

DNB

pwc

Statkraft

OBOS

ColorLine

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere
/The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

Det Norske Veritas
DNB
OBOS
PwC
Statkraft
Volvo Car Norway
Color Line

Samarbeidspartnere:

Sponsors:
Mills
Norsk Tipping
Radisson Blu Plaza Hotel

Partnere med særskilt avtale:

Anders Jahres Humanitære
Stiftelse
Hathon Holding

Prosjektpartnere:

Project partners:
ConocoPhillips
Danske Bank
Kistefos
Umoe

Den Norske Opera & Ballett takker
følgende institusjoner og stiftelser for
verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera &
Ballet gratefully acknowledges inval-
uable contributions from the following
institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse
Operaens Venner

Den Norske Opera & Ballett er heleid
av den norske stat og mottar et årlig
driftstilskudd bevilget av Stortinget.
The Norwegian National Opera &
Ballett is a publicly owned company
receiving an annual grant from the
Norwegian Parliament.

